

Úvod

Cílem publikace a zejména její tabulkové přílohy je podrobně popsat **strukturu mezd zaměstnanců**, kteří pracují jako učitelé v mateřských, základních a středních školách a nalézt odlišnosti ve mzdových úrovních různých skupin této kategorie zaměstnanců. Například podle jejich pohlaví, věku, sféry působení, dosaženého vzdělání či délky zaměstnání.

Kromě absolutních údajů o výši mezd je u většiny tabulek k dispozici i **srovnání se mzdami za zaměstnance v národním hospodářství celkem**, resp. za **vybrané skupiny zaměstnanců** např. podle pohlaví, věku, vzdělání, platové vs. mzdové sféry či kraje jejich působení. Toto srovnání učitelských platů s průměrnou mzdou v ČR, která je vypočítávána z mezd všech zaměstnanců v České republice, je doplněno i o podrobné **srovnání se mzdou všech zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním** ve sledovaných kategoriích.

Publikace obsahuje **průměr a medián mezd** učitelů v regionálním školství, tj. na mateřských, základních, středních, vyšších odborných školách a učitelů pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Pro doplnění jsou v tabulkové části uvedeny i údaje za **vychovatele a asistenty pedagogů**. Stěžejní částí publikace jsou tabulky doplněné stručnou analýzou.

Data se týkají nejen roku 2020, ale nejrůznější členění jsou publikována také v časových řadách od roku 2013.

Metodika

Zdroj dat

Zdrojem dat pro zde uvedené údaje o **mzdách učitelů v regionálním školství** je **speciální zpracování dat ze strukturální mzdové statistiky zaměstnanců**.

Strukturální mzdová statistika se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, a to v několika směrech. Především jsou zde přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy na úrovni podniků či organizací. Jsou podrobně zjišťovány všechny složky hrubého výdělku a také důležité personální údaje o zaměstnanci jako např. pohlaví, vzdělání, věk. Získáváme tak statistiku velmi detailní, která slouží podrobným analýzám trhu práce a jeho vývoje.

Strukturální mzdová statistika v současnosti vzniká jako sloučení výsledných databází výběrového šetření **Informační systém o průměrném výdělku (ISPV)** Ministerstva práce a sociálních věcí, které pokrývá **mzdovou sféru**, a administrativního zdroje **Informační systém o platu a služebním příjmu (ISP)** Ministerstva financí, který plošně pokrývá **platovou sféru**.

V ISPV se zařazují do **mzdové sféry** ekonomické **subjekty**, které **odměňují mzdou** podle § 109, odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Do této skupiny spadají např. všechny soukromé firmy. V případě škol jde o školy, jejichž zřizovatelem není obec, kraj či ministerstvo, ale soukromý či neziskový subjekt (např. církev).

Ekonomické subjekty, které přísluší do **platové sféry**, **odměňují platem** podle § 109, odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se především o zaměstnance ve služebním či pracovním poměru na ministerstvech a v ostatních organizačních složkách státu, dále o zaměstnance **ve veřejném školství** či zdravotnictví, policisty, hasiče a další státní zaměstnance.

Pro zjednodušení se v tabulkách i v textové části publikace používá **pojem mzdy**, který zahrnuje jak odměny ve mzdové, tak platové sféře, pokud to není explicitně rozlišeno (viz tab. 1.6 a 2.1 v tabulkové části, resp. graf 5 v textové části).

V tabulkách je používána nejen **průměrná hrubá měsíční mzda** (aritmetický průměr), ale také **medián mezd**, který ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení, a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni v konkrétní kategorii.

Do hrubých mezd se ve strukturální statistice počítají všechny **mzdy za práci včetně prémie, odměn a dalších platů, dále veškeré náhrady mzdy za neodpracovanou dobu** (dovolenou, svátky, překážky v práci apod.) a odměny za pracovní pohotovost za celý rok. Průměrná mzda zaměstnance v daném roce je vypočtena poměření s jeho placenou dobou, tedy počtem měsíců, za které mzdu či náhradu mzdy skutečně pobíral, odečtena je doba nemocí a dalších neplacených nepřítomností v práci za daný rok.

Mezi zaměstnance s vysokoškolským vzděláním se zde zahrnují ti zaměstnanci, kteří dosáhli magisterský nebo doktorský stupeň vzdělání.

Poznámky:

- Údaje v této publikaci získané v rámci výše uvedeného speciálního zpracování dat ze strukturální mzdové statistiky zaměstnanců se mohou z metodických důvodů lišit od údajů zveřejňovaných za mzdy učitelů Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy získané v rámci jejich čtvrtletního statistického zjišťování P1-04 (Čtvrtletní výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství). Více viz.: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statistickeroceny-skolstvi-zamestnanci-a-mzdove-prostredky>
- Na rozdíl od strukturální mzdové statistiky, nejsou ze zdrojů MŠMT k dispozici údaje za průměrný měsíční medián ani za mzdy učitelů podle jejich pohlaví, věku, dosaženého vzdělání či délky zaměstnání.
- Srovnání mezd učitelů s průměrem / mediánem mezd zaměstnanců celkem či ve vybraných skupinách zaměstnanců (např. podle pohlaví, věku, vzdělání, platové vs. mzdové sféry či kraje jejich působení) vycházejí z údajů výše uvedené strukturální mzdové statistiky. Tyto údaje se z metodických důvodů mohou lišit od průměrné mzdy v ČR získané z podnikového výkaznictví ČSÚ, kde je celkový objem mzdových prostředků poměřován evidenčním počtem zaměstnanců podniku, v němž jsou však zahrnuti i zaměstnanci nemocní nebo s neplacenou nepřítomností kratší než 4 týdny.
- Údaje nahrazené tečkou nebyly k dispozici za všechny sledované roky (např. rozdělení podle sféry působení na základních školách, neboť v ČR je příliš málo soukromých škol).

Podrobnější informace o Strukturální mzdové statistice včetně údajů i za ostatní zaměstnání za rok 2020 jsou k dispozici na: <https://www.czso.cz/csu/czso/struktura-mezd-zamestnancu-2020>

Vymezení učitelů

Kategorie učitelé v **regionálním školství celkem** zahrnuje **učitele v mateřských, na základních, středních školách** (vč. konzervatoří), **vyšších odborných školách** a **učitele na školách pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami** (SVP). Pro vymezení učitelů byla použita Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO), která je národní statistickou klasifikací vypracovanou na základě mezinárodního standardu ISCO-08 (International Standard Classification of Occupations), jehož tvůrcem je Mezinárodní organizace práce. Klasifikace CZ-ISCO se používá v rámci výše uvedené strukturální mzdové statistiky. Vymezení učitelů je od roku 2011 provedeno na základě níže uvedených skupin, podskupin a kategorií klasifikace CZ-ISCO:

- Učitelé v mateřských školách (2342)
- Učitelé na základních školách (23303 + 2341)
- Učitelé na středních školách (232 bez 23204 + 233 bez 23303)
- Učitelé na vyšších odborných školách (23107)
- Učitelé na školách pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (2352 bez 23525-9)

Podrobnější informace o Klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO naleznete zde:

https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_zamestnani_-cz_isco-

Kromě údajů za učitele byly zpracovány i údaje o struktuře mezd **vychovatelů (CZ-ISCO 23593)** a **asistentů pedagogů (CZ-ISCO 5312)**. Kategorie **vychovatelů** v regionálním školství zahrnuje pro účely této publikace **vychovatele kromě těch pro osoby se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**. Kategorie **asistentů pedagogů** v regionálním školství zahrnuje **asistenty učitelů, asistenty vychovatelů a asistenty pedagogů v poradenských zařízeních**.

Poznámky:

- Mezi učitele, na rozdíl od údajů MŠMT ČR, nejsou zahrnuti ředitelé škol.
- Samostatně uváděné údaje za mateřské, základní a střední školy nezahrnují učitele na školách a ve třídách pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Údaje za tyto učitele se sledují zvlášť.
- Údaje za vyšší odborné školy (VOŠ) nejsou uváděny samostatně, neboť počet učitelů v některých děleních byl příliš nízký na to, aby vyhověl publikačním kritériím.
- V tabulkách i v textové části publikace zahrnuje pojem učitel, pokud není uvedeno jinak, údaje dohromady jak za muže tak i ženy vykonávající toto zaměstnání.
- Pro zjednodušení se tabulky T2.1 až T2.5b nazývají Mzdy **učitele** i přesto, že data zahrnují muže i ženy. Muži však v mateřských školách tvoří méně než jedno procento učitelů. Proto se údaje v těchto tabulkách liší od dat v tabulce T1.7, která výslovně zahrnuje pouze ženy.

